

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2/40 "

Numărul poporal:

Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an 2— "

Pentru România și
America . . . 10— franci.

Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Baththyanyi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fileri.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

Veniți cu noi!

de VASILIE GOLDIȘ

O sfântă și dulce copilărie! Tu ești vistieria nesecată de mângâiere a sufletului meu. Tu ești grădina desmierdătoare de dulci amintiri, tu ești isvorul meu de însuflețire și iubire de neam.

De câteori grijele și întunecatele dureri ale vieții îmi acopăr cu omătul lor de gheață inima-mi îngândurată, în serile tăcute de iarnă, aducerea aminte de tine sfântă și dulce copilărie, ca razele aprinsului soare de vară desgheață durerea și iar răsar în jurul meu seninătatea, iubirea și dorul de neam.

Vă văd pe toți, dragi tovarăși de școală, colo în căsuța acoperită cu paie a dascălului nostru bătrân, a lui Neculaie Albu, vă aduceți aminte? Cu sumănuțele voastre albe, cu ochii voștri aprinși mari și atât de cumiți, fricoși de dascăl, dar veseli, și șăgalnici, cum erați, și surorile voastre sfioase, cu iiele lor albe și mărămile roșii date peste piept și strânse la spate, vă aduceți aminte?

Erați pruncii plugarilor români și sufletul meu deșteptat la cunoștință, pe voi v'a cuprins mai întâiu în cercul dragostei sale curate și sfinte. Vă văd și acum, vă văd pe voi cei fără de păcate, cei fără de răsplată, cei fără de speranță, vă văd întotdeauna și soarta voastră aspră și nedreptățeală ce o văd acoperindu-vă viața voastră grea și plină de suferință, mă doare, mă doare.

Când în zilele de Dumineci și sărbătoare stăteam așa sfioși, îmbrăcați în cămășuțele curate de jolj, închinând, sfeșnicile și ripizele și crucea spre altar, în toate zilele acestea și ani dearândul, așa pe neștiute, s'a lipit de sufletul meu jurământul să închin viața mea vouă, vouă să slujesc, cât voi trăi, plugari români!

Treceau unii după alții, greoi, fără bucurie, anii de școală prin orașele reci, fără livezi și fără flori, dar gândul meu niciodată nu s'a putut despărți de voi. Cu întoarcerea între voi se întorcea și veselie în sufletul meu. Vă aduceți voi încă aminte de mine, dragi tovarăși ai copilăriei mele?

Am fost și sunt și eu sărac ca voi. Muncind din greu îmi câștig pâinea cea de

toate zilele, dar ori cât de grea mi-a fost adeseori viața, plugari români, pe voi nu v'am uitat. Vouă au fost închinat scrisorile mele, ce dragi îmi ierau pruncii voștri în școala cea mare, unde eram și eu dascăl. Ei știu, cât îi iubeam și cum le dam lor hrana din sufletul meu.

Și când duhul vremurilor a chemat la luptă grea în casa țării pe toți aceia, cari vă iubesc pe voi, vesel și fără șovăire m'am întors în satele voastre, plugari români, grăindu-vă vouă graiul iubirei frățești, vestind adevărul și chemându-vă la luptă pe toți pentru desrobirea voastră. Vă aduceți aminte, cum înconjurat de sulițele jandarmilor, ceream pentru voi libertatea și dreptul, care vi l'au luat vremurile dușmane?

Din munții Hălmaგიului am alergat pe câmpia Bănatului, deia Brașov la Nădlac și din sat în sat umblat-am, vestind desmorțirea sufletelor românești.

În aceste dulci clipe simțit-am iarăși, cum se lipește sufletul meu de sufletele voastre, plugari români. Erați așa, cum vă cunoscusem din sfânta copilărie. Buni, săraci, sfioși, răbdători, ah, prea îndelung-răbdători, dar prin razele aprinse din ochii voștri, am văzut sufletele voastre răscolite de durerile nedreptăței veacurilor, și v'am văzut luptând, ca adevărați eroi pentru cauza cea sfântă a neamului nostru.

Firea mea întreagă se înduioșează când mă gândesc la voi. La tine: Fiorea Șandor Cărturariu, cum citești cu glasul tău legănat Cazană în bisericuța noastră din Cermeiu și bătrânii din scaune plecându-și capetele cu pletele lungi, te ascultă evlavioși, la voi dragi feciorii mei din vesela podgorie, cum umpleați satele cu cântecile voastre vitejești. Te văd înaintea mea Simioane Mărza, mai cuminte decât șapte filosofi și iarăși și iarăși la tine mă gândesc, față palidă din mijlocul munților acoperiți cu pădurile de veacuri, Gheorghe Lericu eroul, cum înfrunți sulițele jandarmilor în nețărnumita ta iubire de neam.

*

Iar vin la voi. Nu cu trupul, ci cu cartea. Partidul național român a ridicat

acest steag și sub fâlfăitul mândru al acestui steag național, vă chem pe toți la luptă constituțională pentru revendicarea drepturilor, ce i-se cuvin unui popor de trei milioane și jumătate, locuitori în țara în care trăim.

În fiecare săptămână voi grăi vouă în foaia aceasta. Nu voi cunoaște oste-neală întărind sufletele voastre în iubirea de neam, ci mai vârtos mă voi năzui să intre în căsuțele voastre lumina, să aflu sălaş în inimile voastre nădejdea dreptății.

Nu vom birui, decât închegându-ne cu toții într'o puternică oștire pentru dreptul vostru furat. În lupta grea ce o purtăm pentru desrobirea voastră, plugari români, veniți cu noi!

Presa și „Românul“

În sfârșit, ne-au venit și știrile din țara românească privitor la impresia ce a făcut-o acolo „Românul“. Aceste știri sunt din cele mai îmbucurătoare.

Toate cercurile și întreaga presă salută cu entuziasm ziarul nostru și declară că-l va recunoaște ca fiind singura foaie a partidului național-român.

Așa de pildă iată ce scrie între altele *L'Indépendance roumaine*, oficiosul francez al partidului național liberal, despre primul număr al „Românului“:

„E limpede, în adevăr, că partidul românesc de peste munți nu poate cu nici un preț să admită disidență în ceea ce privește programul și că mai ales din acest punct de vedere solidaritatea tuturor se impune.

Popoarele libere pot și trebuie să aibă mai multe partide politice, cari să urmeze la cârmă, și prin măsurile lor legiuitoare, să răspundă cerințelor momentului. Dar un popor subjugat, amenințat în chiar existența lui, nu poate avea de cât un singur partid, acela care luptă pentru afirmarea și recunoașterea individualității rasei pe care o reprezintă.

Bine înțeles, în ziua în care politica maghiară va înfăptui cererile Românilor, atunci frații noștri din Ungaria se vor putea împărți după preferințele și temperamentul lor în mai multe partide.

Dar atâta vreme, cât revendicarea lor fundamentală este nesocotită, orice Român, care părăsește cauza co-

Neumann M.
croitor de haine bărbătești,
liferantul curții și cam. imp. reg.

Magazin de vestiminte
pentru bărbați, tineri și
domnișoare Arad.

mitetului național din Ungaria și Transilvania, părăsește însăși cauza rasei.

În ceea ce privește pe noi, Români din Regatul neatârnat, noi nu vom cunoaște decât un singur ziar, care reprezintă vederile comitetului românesc de peste munți și acela se intitulează **Românul**“.

*

Vrednicul nostru confrate din Lugoj, Drapelul salută astfel apariția Românului.

„Eri, Luni ne-a sosit primul — mult așteptatul — număr al ziarului partidului național român: **Românul**, care atât ca formă cât și ca conținut se prezintă foarte bine, redactat fiind la înălțimea tehnice de astăzi. Din o știre redacțională vedem, că încă înainte de apariția N-rului prim au sosit la administrație o mie de cereri de abonament, lucru ne mai pomenit la noi. Urăm noului confrate deplină izbândă, convingși fiind, că acum în fine a ajuns partidul național român să-și aibe organul de publicitate autorizat, condus cu competență, siguranță și mână pricepută! Trăiască și înflorească noul confrate „Românul“ dela Arad“.

*

Ziarul unguresc „Világ“ cu data de 18 Ianuarie publică un pasagiu referitor articolului d-lui Mihail Polyt, publicat în ziarul „Românul“ dela 17 Ianuarie.

GLUME.

Românul și țiganul.

Un Român întrebă pe un țigan într-o dimineață:

— Măi țigane cum e vremea afară?

— Dracu s'o știe ce fel de vreme-i și asta, că dincotro e mai frig, dintr'acolo bate vântul.

*

Un țigan se apucase pe stradă la ceartă cu un ovreiu; dintr'una într'alta, țiganul scoase cuțitul dela brâu și-l infipse în pieptul ovreiiului, care muri pe loc. Un român, văzuse ce se întâmplase sare și înhață pe țigan de ceafă. Țiganul inspăimântat și de frica bătăiei strigă:

Haolio, românico, mâncate-ași iartă-mă că nu 'l mai horor halt'dată!

LEON TOLSTOI

Cum a furat un drăculeț o bucată de pâine

— Legendă populară rusească —

Traducere pentru „Românul“ de D. Mihăileanu.

Un plugar sărac a plecat la câmp să are. Deoarece încă nu gustase, și-a luat de acasă o bucată de pâine. Plugarul întoarse plugul, îl desfăcu de pe rotile și acestea le așeză într'un tufiș. Acolo își puse și bucată de pâine și o acoperi cu sumanul.

În curând și calul și plugarul erau flămânzi. Plugarul deshămă calul, lăsându-l să pască, și merse la sumanul său să prânzască. Dând să ridice sumanul, pâinea ca în palmă. Caută ici, caută colo, întoarce sumanul, îl scutură, — pâinea ca în palmă. Plugarul se miră.

„Curios, — gândia el — „n'am văzut pe nimeni, dar totuși cineva mi-a luat pâinea“.

Asta a făcut-o un drăculeț. Pe când plugarul ara, el a luat pâinea și acum ședea drăculețul în dosul tufișului și asculta, cum o să înjure plugarul și cum o să amintească numele dracului.

Plugarul se năcăji, cât se năcăji.

„Ei, bine“ — zise în urmă — „n'o să mor eu de foame! Cine a luat-o de bună seamă a avut lipsă de ea. S'o mănânce și să-i fie de bine“.

Fapte și lucruri din România

Noul guvern.

— Presa străină și noul guvern. — Cartel electoral între conservatorii-democrați și liberali. — Declarațiile d-lui P. P. Carp. —

Deoarece numărul obișnuit al *Românului* n'a pătruns în toate casele țărănești în cari va pătrunde numărul de față, vom arăta aci pe scurt faptele întâmplare în regatul liber al României în zilele acestea:

Guvernul liberal, condus de d. Ionel Brătianu s'a retras. În locul lui, M. S. Regele a numit un guvern conservator, în frunte cu d. P. P. Carp.

Noul guvern conservator a făcut o bună impresie în toate cercurile, deoarece se alcătuește din oameni de valoare d-lor T. Maiorescu la externe, C. C. Arion la instrucția publică, B. Delavrancea, unul din cei mai mari scriitori ai neamului nostru — la lucrări publice, d. Ion Lahovari la domenii, d. N. Filipescu la război, d. D. Nenițescu la industrie, d. Al. Marghiloman la interne, d. M. Cantacuzino la justiție și d. Carp la finanțe.

Guvernul d-lui P. P. Carp a fost salutat de toată presa străină cu simpatie.

Așa de pildă, într'un lung articol ziarul „Deutsche Tageszeitung“, organul agrarienilor, vorbind de membrii noului guvern român, relevă faptul că d. Carp e un personaj politic bine apreciat în Europa, d-sa fiind unul din cei mai însemnați, poate cel mai mare dintre oamenii de Stat actuali ai României. De d. Maiorescu ziarul german zice că are, ca și d. Carp, o educație și o cultură mai ales germană, și că este cel mai mare critic literar al României și filosof, dar nu în înțelesul obișnuit de filosof pierdut în abstracțiuni, ci de diriguitor practic al culturai naționale. Conservator de baștină, d. Maiorescu va conduce departamentul ex-

ternelor tot în direcția de până acum, indicată de regele Carol, a cărui politică externă tocmai domnii Carp și Maiorescu au susținut-o mai întâiu.

Ziarul german zice apoi că d. Filipescu, deși civil, va introduce reforme mari în oștire; despre d. Marghiloman spune că a introdus stabilitatea în magistratură și că este unul dintre cei mai distinși oratori ai parlamentului român.

Se întreabă de ce d. Delavrancea, un mare scriitor, e un ministru tocmai la lucrări publice, dar zice că acesta e un departament cu un personal tehnic stabil, și că întotdeauna a fost ocupat de către o forță parlamentară a guvernului respectiv, iar d. Delavrancea e oratorul cel mai impresiv.

Dupăce arată că d. Arion a mai fost ministru de instrucție, că d. Cantacuzino s'a distins ca primar, ziarul discută planurile d-lui Carp, întrucât sunt cunoscute până acum, și zice că ideea căpitănatelor însemnează o decentralizare administrativă. Vorbind despre viitoarele alegeri, ziarul nu crede că liberalii s'ar putea cartela cu cons.-democrați deoarece aceștia, fiind democrați, le-ar face concurență în viitor.

*

În această privință însă, pe cât se pare, ziarul german greșeste. Deși chiar dela înființarea lui, partidul conservator-democrat a fost în mare luptă cu partidul liberal, acum par'că aceste partide încep să se înțeleagă.

Se vorbește că în multe părți ale țării conservatorii-democrați și liberalii vor lucra împreună la alegeri.

Așa, de pildă, la Iași atât d. C. Stere, șeful liberalilor locali, cât și d. Al. Bădărău, șeful conservatorilor locali, au declarat, fie care în clubul său, că vor lucra în cartel la alegeri.

*

Și plugarul se duse la fântână, beu apă și se odihni. Luă apoi calul, îl înhamă și începu să are mai departe.

Drăculețul era supărat, că nu izbutise să ducă pe plugar la păcat și plecă să-i spună dracului celui mare întâmplarea. Păși înaintea stăpânului său și îi povesti, cum i-a furat plugarului pâinea și cum plugarul, în loc să înjure, a zis: „să-i fie de bine“. La asta s'a supărat și dracul al mare.

„Dacă aci“ — zise el — „plugarul a rămas învingător față de tine, apoi numai tu porți vina, căci nu ai fost mai cuminte. Dacă plugarii, și în urma lor femeile se obicinuesc astfel, apoi noi nu mai putem trăi. Treaba, nu poate să rămână într'atâta. Du-te iar la plugar și să te faci vrednic de pâinea aceasta. Iți dau trei ani răgaz și dacă în vremea aceasta nu rămâi învingător față de plugar, apoi să știi că te scald în apă sfântă“.

Drăculețul se îngrozi, se întoarse grăbit pe pământ, și începu a-și sparge capul, cum ar putea s'o dreagă. Mult, mult se gândi, în sfârșit i-se năzări ceva în minte. Drăculețul se prefăcu om bun și se duse lucrător la plugarul sărac. Învăță pe plugar cum să samene pe secetă în pământ jilav. Plugarul băgă de seamă și de unde la ceialalți plugari toate se secău de soare, la el bucatele crescuseră mari și dese și spicoase. Plugarul avea acum de traiu până la secerișul viitor, ba i-au mai și rămas bucate multe. În vara cealaltă sluga l-a învățat pe plugar să samene pe coastă de deal. A venit o vară plo-

ioasă. La ceialalți plugari bucatele cădeau și începeau să putrezească și bobii nu s'au putut coace. Plugarului nostru însă i-s'au făcut pe coasta de deal bucate bogă. I-a rămas atâtea bucate, de nu mai știa ce să facă cu ele.

Atunci sluga învăță pe plugar să plămădească bucatele și să facă din ele rachiu. După ce plugarul a ars rachiul, a început el însuși a bea și dădea și altora de băut.

Acum drăculețul se duse la dracul al mare fălindu-se, că și-a meritat pâinea. Veni dracul al mare să vază, ce e.

Veni la plugar și văzu ce se întâmplă. Plugarul invitase pe sătenii mai înstăriți și-i ospătă cu rachiu. Nevastă-sa servia oaspeților rachiul. Cum umbla în jurul mesei, se poticni de-un colț al ei și vărsă un pahar de rachiu. Atunci plugarul se aprinse de mânie și se răsti către nevastă-sa.

„Du-te dracului, proasto!“ — zise. „Ce gândesti, că-i lături, de verși pe pământ așa lucru scump, tu schioapă?“

Drăculețul coti pe dracul al mare.

„Privește numai“ — zise — „ce sgârcit s'a făcut“.

Plugarul se certă cu nevastă-sa și de acum el mesenilor rachiul. Sosi atunci un muncitor dela lucru, un oaspe nepoftit, se așeză și privia, cum beau ceialalți rachiu. Era obosit și bucuros ar fi băut și el un pahărel. Ședea așa și gura îi lăsă apă. Gazda nu-i dete însă nimic și bombănea numai cam supărat: „N'am destul rachiu pentru voi toți“.

Conlucrarea electorală liberalo-conservator-democrată se face pe temeiul democratismului de cari sunt însuflețite aceste partide, cari vor să combată noul guvern pe motiv că e reacționar.

La rândul său, d. P. P. Carp, ca să nimicească această acuzație, și-a publicat programul, — un program în care se află multe puncte în favoarea celor mulți și săraci.

Dintre acestea, accentuăm în primul rând scutirea biruii funciar pentru sătenii cari posedă mai puțin de 6 hectare de pământ, asigurarea muncitorilor contra accidentelor și bătrânețelor, schimbarea legii meseriilor, ș. c. l.

După cum se vede, alegerile ce vor veni se vor face pe baza principiilor. E foarte îmbucurătoare această schimbare bună în moravurile politice din România.

Serbarea Anului Nou Te-Deumul dela Mitropolie

Un serviciu divin s'a oficiat Sâmbătă la Mitropolie cu prilejul zilei de Anul nou, la care a parțicipat A. S. Regală Prințul Ferdinand de România și A. S. Regală prințul Carol.

Onorurile au fost date de o companie din batalionul 2 vânători.

Serviciul religios a fost oficiat de I. P. S. Sa Mitropolitul primat înconjurat de clerul Sf. Mitropolii în prezența unui însemnat număr de credincioși și persoane oficiale printre cari am notat pe d-nii: P. P. Carp primul ministru, T. Maiorescu ministru de externe, Al. Marghiloman ministru de interne, I. Lahovary ministru de domenii, N. Filipescu ministru de războiu, C. C. Arion ministrul instrucției publice, Misu Cantacuzino ministrul Justiției, Barbu Delavrancea ministrul lucrărilor publice, D. Nenițescu, ministrul industriei și comerțului, Ion Mitilineu prefectul Capitalei, general Gheorghiu, etc.

După terminarea serviciului religios A. S. Regală prințul Ferdinand s'a întreținut cu d-nii miniștri și I. P. S. S. Mitropo-

Și asta-i plăcea dracului ăl mare. Drăculețul însă se făloșia: „Așteaptă numai, să vezi ce va mai urma“.

Plugarii bogățani beau mereu și bea și gazda cu ei. Incepuseră a se linguși și a se lăuda unii pe alții și vorbeau vorbe prefăcute și dulci. Dracul ăl mare asculta și-i plăcea.

„Dacă după băutura asta astfel se lingușesc și se înșeală unii pe alții“ — zise dânsul — „atunci toți ajung pe mâinile tale“.

„Așteaptă“ — zise drăculețul — „ce va mai urma, dacă vor fi mai băut un păhar. Acum sunt ca vulpele, se lingușesc și voiesc a se înșeala unii pe alții, dar în curând se vor face ca lupii cei răpitori.“

Plugarii băură toți încă câte un păhar. Vorba lor era acum mai lărmuitoare și mai proastă. În locul vorbelor dulci începură supărați a se ocări. În curând începură a se certa și se îmbrâniră lovindu-se peste față. Ajunse și gazda în ceartă și mănca bătaie.

Dracul ăl mare privia și-i plăcea.

„Asta-i frumos“, — zise dânsul.

Drăculețul însă zicea:

„Așteaptă numai, ce va mai urma. Lasă să bea încă un păhar. Acum sunt răi ca lupii, dar bagă numai de seamă, dacă vor fi băut și al treilea păhar, se fac îndată ca porcii“.

Plugarii băură și al treilea păhar. Atunci se miară de tot. Mormăiau și strigau vorbe fără nici un rost și lărmuiau toți deodată. Se despărțiră. Unul mergea singur, alții câte doi ori eăt

litul primat care a condus pe AA. LL. până la eșirea din Mitropolie.

D. P. P. Carp prezidentul consiliului de miniștri a mers la Palat și a prezentat felicitări MM. LL. Regelui și Reginei, în numele guvernului.

Alegerile comunale din Sulina și Constanța

La alegerile comunale, cari au avut loc Duminecă la Sulina și Constanța s'a declarat balotaj.

La Sulina listele conservatoare guvernamentale și conservatoare democrată au întrunit cele mai multe voturi.

La Constanța, cele mai multe voturi le-a avut lista conservatoare.

Situațiunea

financiară a Statului

Incasările Statului merg bine în cursul actualului an bugetar.

Dela 1 Aprilie până în prezent s'au făcut încasări generale în sumă de 259.563.869 lei 34 bani, cu 15 milioane mai mult ca în perioada corespunzătoare a anului trecut.

După cum se vede încasările au mers foarte bine și de sigur că, în bună parte, faptul se da oarește bunei recolte din cursul anului.

Din impozitele directe s'au încasat 22.072.735 lei 21 bani, cu aproape 2 milioane mai mult ca în epoca corespunzătoare a anului trecut.

Din impozitele indirecte s'au încasat 43.973.020 lei 23 bani, adecă cu 2 mil. jum. mai mult ca în perioada corespunzătoare a anului trecut.

Din drepturile de timbru și înregistrare s'au încasat dela 1 Aprilie până la 1 Noiembrie o sumă de 17.646.761 lei 85 bani.

Monopoliurile Statului au produs în primele șapte luni ale anului bugetar în curs un total de 41.296.429 lei 67 bani.

Serviciile publice au produs un total de 61.708.202 lei.

trei, și mulți din ei cădeau pe drum. După ce gazda își petrecu oaspeții la uliță, căzu și el cu nasul într'o baltă, se murdări din creștet până'n tălpi, zăcea în baltă ca un porc și mormăia.

Asta-i plăcu și mai mult dracului ăl mare.

„Ei, — zise dânsul cătră drăculeț — „minunată băătură ai iscodit. Acum ți-ai meritat pânea. Dar spune-mi, cum ai pregătit băutura? N'ai putut face altcum, decât că ai luat mai întâiu sânge de vulpe, de aia s'au făcut țărani vicieni ca vulpele; ai luat apoi sânge de lup, de aia s'au făcut sălbatici ca lupii și pe urmă ai turnat sânge de porc, de aia s'au făcut ca porcii.“

„Nu“ — zise drăculețul — „nu am făcut așa. Ci am făcut mai întâiu, ca plugarul să aibă mai multe bucate, decât îi trebuie. Sângele ăsta sălbatic se află totdeauna într'ânsul, numai cât nu se arată, dacă are numai atâtea bucate, de câte are trebuință pentru a trăi de pe o zi pe alta. Dar îndată ce i-au prisosit bucatele, începu să se gândească, cum să le folosească pentru plăcerile lui? Și atunci l-am deprins — la băutura. Dar îndată-ce a început să fiarbă rachiul din darul lui Dumnezeu, ca să se desfăteze, a început să se înstăpânească în el sângele de vulpe, sângele de lup și sângele de porc. Și așa se face, că e fiară sălbatică omul, care să îmbată.“

Dracul ăl mare l-a lăudat pe drăculeț și l-a înaintat la treaptă mai de cinste în împărăția întunerecului.

Parlamentul ungar.

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 18 Ianuarie.

Sala de ședințe este foarte slab populată. Discuția în chestia băncii urmează liniștit și monoton. Ea nu mai prezintă nici un interes.

Ședința s'a început la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează *Kabos Ferencs*.

Hegedüs Kálmán, relatează camerei lucrările comisiei permanente de verificare a mandatelor deputaților Bizony Á. Jáross V. și Czobor B.

Pentru ședințele de azi sunt anunțate următoarele interpelări:

Fráter L.: În chestia stărilor dela Operă.

Hussár K.: În chestia recensământului, și

Sümegei V.: În chestia brutalităților militare recente.

A vorbit *Valentsik Ferencs* (justhist), care a spus, că banca autonomă este razimul principal al industriei și comerțului și că ea aduce servicii folositoare pe terenul creditului în economie.

Cere o fructificare mai bună a banilor sărăcești și reclamă sanarea stărilor insuportabile, cari stăpânesc azi în chestia aceasta.

Declară, că nu primește proiectul.

A urmat apoi *Lovássi Márton*. Regretă că *Okolicsányi László*, care face parte din partidul independent sprijinește banca comună. Arată binefacerile băncii autonome și face o paralelă între politica băncilor naționale și a celor comune.

Indemnăm pe onorații cititori a se abona la ziarul „Românul“, organul autorizat al comitetului central executiv al partidului național român din Ungaria și Trasilvania.

Abonamentul este pentru numărul de zi:

Pe un an	28 Cor.
Pe 1/2 de an	14 „
Pe 3 luni	7 „
Pe 1 lună	2-40 „

Pentru numărul poporal:

Pe 1 an	4 „
Pe 1/2 de an	2 „

Pentru România numărul

de zi pe 1 an	40 franci
pe 1/2 de an	20 „
iară numărul poporal	10 „

Numărul poporal va apărea în fiecare săptămână Vineri dimineața.

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa: Administrațiunii ziarului „Românul“ — Arad (Str. Battyányi nr. 2), iară scrisorile privitoare la partea redacțională se vor trimite: Redacției ziarului „Românul“ — Arad (Str. Battyányi nr. 2).

Litere. — Arte — Serbări

POEZIA POPULARĂ.

CÂNTECE DIN MOLDOVA.

I.

Foicică și-o alună.
De cât c'un tată și-o mămă
Mai bine c'o mândră bună:
Ea de vede că și-i rău,
Îți face leacuri mereu
Și le-aduce 'n gura ei
De-o săruți pe când le bei.

II.

Frunzulițe trei alună,
Cine n'are dor pe lume,
Să 'mprumute dela mine
Că eu am și 'mi mai rămâne.
Și-altă foae alior
Cine zice că nu-i dor
Nu-i vrednic de chip de om.

III.

Foaie verde mărăcine
Mândrulișo pentru tine
N'a rămas inimă 'n m'ne;
Pușintica ce-a rămas
Și-aia s'a fript și s'a ars.
Și-altă foae mărăcine
Mândrulișo pentru tine
Mi-ași da inima din mine
Dar pentru-ai voștri din casă
N'ași da nici o coajă arsă.

IV.

Foicică de sulfine
Ce mai lună, ce mai bine
Și sunt cu puica 'n vrăjbire
Cin' s'o găsi să ne 'mpace,
Mare pomană și-ar face.
Foicică mărăgint
Vino puico să te-alint
Până n'oi intra 'n pământ.

CHIUITURI

Pauzi, ț-auzi cum mai zice,
Sănătatea să-l mănănce,
Sănătatea fetelor,
Dragostea nevestelor.

Nu te uita la genunchi
Că-s făcute 'n patru muchi,
Nu te uita la opinci
Că te fac de le mănânci.

Foicică samulastră
Cine știe să iubească
Merită ca să trăiască,
Cine nu știe iubi
Chiar acum poate plesni.
Frunzuliță trei scaeți
Chiuiți-o mai băeți.

Școala de artă decorativă la Huși (România)

În curând se va înființa la Huși o școală națională de arte decorative din îndemnul d-lor D. M. Savin și Eugen Tintă.
Prin felul ei de organizare va fi menită să umple un gol simțitor în ceea ce are mai scump poporul nostru — arta decorativă.
Școala, va cuprinde câte-o secțiune pentru fiecare specialitate în parte și anume: pentru sculptură în lemn, tâmplărie, sculptură ornamentală în gips, pictura bisericească, sculptura decorativă și ceramică. Pe lângă școală, va funcționa câte un atelier de țesătorie națională, scoarțe,

leicere etc.) și de pirogravură și pictură pe ceramică. Aci, absolventele școlii profesionale precum și toate domnișoarele, cari vor dori să învețe, vor putea urma cursurile, primind plată.

Școala se va întreține din produsele ei; direcțiunea va angaja orice fel de lucrări în specialitățile arătate și până când elevii se vor forma va aduce lucrători speciali.

Cursurile teoretice, vor cuprinde următoarele obiecte: desenul ornamental, tehnologia, istoria artelor decorative, aritmetica, geometria și comptabilitatea; iar cursurile practice, executarea în ateliere și secțiuni a lucrătorilor.

Spre a fi admiși în școală, candidații vor trebui să aibă cel puțin patru clase primare și să fie români. Elevii vor fi externi, solvenți și bursieri; în ultimii ani, vor beneficia de produsul muncii lor. Durata învățământului, va fi de patru ani, din care ultimul, destinat numai practicei în ateliere

Petrecheri.

— **Corul mixt** al tinerimei gr. ort. rom. din Cenadul-sărbesc de sub conducerea învățătorului D. Bozianu, va aranja în seara de „Botez“ la 6/19 Ianuarie, în sala dela „Társaskör“ un **Concert** precedat de piesa „Nașterea lui Cristos“ și urmat de joc.

Programul concertului e următorul: 1. „Cântecul plugarului“, cor mixt. — 2. „Din luptele vieței“, trialog pred. de Ioan Crăciuo, I. Blaj, Mia Soceri și P. Grozav. 3. „Despre sărbătorile băbești“, trialog pred. de Fl. Dogogie, L. Muntean și S. Grozav. 4. „Coasa“, cor mixt. — 5. „Despre beție“, dialog, pred. de G. Dogojuie și Ioan Iovanuți. — 6. „Beția și urmările ei“, poezie pred. de L. Saletari și P. Pescar. — 9. „Preotul român și hogea“, poezie pred. de Petru Soceriu. — 10. „A trecut iarna geroasă“, cor mixt.

Persoanele cari vor juca în piesa „Nașterea lui Cristos“ sunt următoarele: Gh. Dogogie, Gh. Lipovan, Gh. Miclău, Petru Soceriu, Pavel Anuichi, Ioan Iovanuli, Ioan Blaju, Ioan Crăciun, Roca Oprean, Saveta Blagoe, Petru Iovanuli.

Venitul net al serbării va fi înaintat „Fondului cultural“.

Prețul intrării: locul I, 1 cor.; locul II, 70 fil. și locul de stat 40 fil.

„**Reuniunea femeilor române din Arad și provincie**“ organizează un mare **Bal costumat** (port național) care se va ține la 9 Februarie 1911 st. n., în sala hotelului „Crucea Albă“ din Arad.

Acest bal se dă sub patronajul d-nelor: Hermina Maniu, Lugoș, Alesandrina Adam, Timișoara, Victoria Avramescu, Radua, Teta Barbură Boroșineu, Aurelia Beleşiu, Arad, Sofia Beleşiu, Arad, Marilina Bocu, Arad, Florica Burdan, Boroșineu, Gabriela Brădean, Radna, Marioara Chera, Tâmand, Livia Ciacian, Pecica, Aurelia Damian, Brad, Ana Demian, Arad, Silvia Feier Boroșineu, Florica Frenț, Talpoș, Hortenzia Ghilezan, Mодоș, Aurora Grozda, Buteni, Lucreția Herbay, Arad, Valeria de Herbay, Arad, Virginia Hotăran, Șiria, Ilca Hornoiu, Budapesta, Adriana Ispravnic, Arad, Iulia C. Lazari, Tmișoara, Hermina Marta, Lipova, Zina Moga, Arad, Marioara Montia, Șiria, Florica Novac Pecica, Letiția Oncu, Arad, Sofia V Papp, Arad, Aurelia Petran, Arad, Cornelia Popa Buteni, Eugenia C. Pop Arad, Elena Raicu Arad, Iustina Șerban Arad, Aloisia Sida Budapesta, Olimpia Sisu Brad, Ileana Veliciu Chișineu, Ana Vlad Orăștie, Livia Vuia Arad, Aurelia Vulcan Oradea-Mare.

Venitul este destinat pentru zidirea internatului de fete din Arad.

Toate dăruirile se vor trimite dnei Sofia V. Papp, cassiera Reuniunii (Andrássy-tér 22).

Informațiunile trebuitoare se dau prin d. dr. Cornel Iancu (Telefon nr. 191). Prețul de intrare: pentru familie 10 cor., pentru o persoană 6 cor.

Având în vedere scopul mare în vederea căruia s'a organizat acest bal, care va fi în acelaș timp și o sărbătoare a costumului național, rugăm călduros pe toți cititorii noștri să-i dea tot sprijinul pentru deplina lui reușită.

Cugetări

* **Un om de spirit** ar fi adesea foarte încurcat, fără tovarășia proștilor.

* **Cei mai șireți oameni** se prefac toată viața că critică șireteniile, cu scop de a se servi de ele, într'o ocaziune mare și pentru vreun interes mare.

* **Faptele noastre** sunt ca rimele: fiecare le potrivește cum îi place.

BIBLIOGRAFII.

—x—

Au apărut și se pot procura dela Librăria diecezană din Arad:

Potire din bronz aurit cu disc	36—
Potire „cu păharul“ și cu decoruri	65—
Potire curat și aurite	120—
Cutie pentru mir la sfântul botez din argint de china	26—
Cutie pentru sfânta cuminecătură la morboși din argint china	30—
Linguriță pentru sf. cuminecătură din bronz aurit	4—
Linguriță de argint aurit	9—
Copie din bronz aurit	5—
„ argint aurit	9—
Cădelnițe după ritul ortodox a 20—22—24—30 coroane bucata	
Cruci pe altar sau portative din lemn frumos lucrate	4—
Cruci din argint de china cu Isus Hristos gravat în cruci și decoruri a 16 și 24—	
Cruci din argint china cu Isus Hristos în email și cu decoruri aurite a 24 și 32—	
Steluță din bronz aurit	9—
Steluță din argint aurit	15—
Vase pentru apă și vin cu tavă	24—
Litiere din argint alpaca	85—
Prăznicare execuție foarte frumoasă, lucrate pe lemn de tei conform prescrierei bisericeii a 9 coroane bucata	
Ripide din lemn frumos aurite a 20—24 și 30 coroane bucata	
Cruce la ripide a 24—26 și 32 cor. buc.	

Pentru săteni.

În dorința cea mare de care suntem însuflețiți de a veni în sprijinul poporului nevoiaș pe toate căile, am organizat în jurul „**Românului**“ un serviciu de avocați, care stă la dispoziția cetitorilor noștri în mod dezinteresat.

Prin urmare, care din abonații noștri au pricină asupra cărora vor să fie luminați, să se adreseze printr'o scrisoare redacției „**Românului**“ și vor fi satisfăcuți repede și gratuit.

Răspunsurile la întrebările ce ni-se vor face, se vor publica treptat-treptat în „**Românul**“.

Atragem atenția cetitorilor noștri cu acest prilej, că aceste consultații se vor da de cei mai de seamă avocați români din Arad.

Astfel, chiar dela începutul activității lui, „**Românul**“ își dă toate silințele să fie un viguros organ, nu numai de deșteptare, dar și de sprijinire a poporului românesc.

Faptele săptămânei

— Recapitulări pentru cetitorii numărului popular. —

Felicitări pentru „Românul”

Din multe felicitări pe cari le-am primit la redacție cu prilejul apariției primului număr al *Românului*, reproducem deocamdată pe cele ce urmează:

Vă mulțumesc de bunele urări. Doresc din toată inima An nou fericit și roade folositoare la munca, ce faceți pentru binele neamului nostru.

Dr. Teodor Mihali.

Steagul, ce ați ridicat în fruntea luptătorilor naționali, să-l puteți arbora cât mai curând pe cetatea biruințelor noastre în lupta pentru libertate și egalitate.

Dr. Vasile Lucaciu.

Vă felicit pentru splendidul număr prim al „Românului”. Salut întreaga redacție cu adevărată frăție. Cu Dumnezeu înainte spre mărirea națiunii române.

Dr. Iuliu Maniu.

Mulți ani „Românul”, apărător și luminător neamului.

Colonia și tinerimea română din Viena.

Primiți adâncă mea mulțumire pentru mult prețuita telegramă de prietenească salutare. Poporul sârbesc, întocmai ca și celelalte popoare nemaghiare, numai în luptă constituțională în strânsă solidaritate pot să se fericească și să-și asigure viitorul. An nou fericit.

(In original: Fogadják mély hálamat nagybecsűl barátságos üdvözlő táviratukért. A szerb nép éppogy; mint a többi nem magyar ajku nép, csakis szoros szolidaritásban folytatott alkotmányos küzdelem útján boldogulhatnak és biztosíthatják jövőüket.)

Dr. Mihail Polyt.

Cu prilejul apariției ziarului d-voastră, Vă salut din inimă frățescă și sunt sigur, că întreg poporul conștient al Slovacilor, cu bucurie însuflețită vede în d-voastră pe luptătorul, care luptând pentru libertatea poporului român, va fi luptătorul libertății noastre comune, căci una ne este soarta, una suntem la muncă și în lupte. Sărbătoarea d-voastră este sărbătoarea noastră. Vă mulțumesc din inimă pentru aducerea aminte, căci aceasta este nouă dovadă a solidarității noastre înfrangibile. D-zeu și norocul dreptilor cu d-voastră.

Milan Hodsa,

Primredactorul ziarului Slozensky Tyzdennik.

Deces. Aflăm cu părere de rău, că Mihail Rațiu, preot ortodox român în Pilul-Mare, a încetat din viață în ziua de 3/16 Ianuarie, în vârstă de 79 de ani. Transmitem mult încercatei familii, cele mai sincere condoleanțe.

Goană împotriva preoților. Goana împotriva preoților români continuă. Acum părintele Constantin Lucaciu ne anunță, că a primit la 17 Ianuarie n. a. c. citație dela procuratura din Sătmărc acuzat fiind pentru agitație.

Un proces interesant. Pe vremea când biserica românească ortodoxă și biserica sârbească din Ungaria erau unite, patriarhul din Carloviț a instituit un fond, din care să se dea anual trei burse de câte 1000 coroane la 3 studenți greco-ortodoxi. În actul de fundațiune se stipula, că una din aceste burse va trebui să se dea neapărat unui tânăr român din Transilvania. Cele două biserici despărțindu-se, patriarhul din Carloviț de pe vremuri, a acaparat întreg fondul, declarându-l proprietate a bisericii sârbești. Mitropolitul român Mețianu a dat în judecată patriarhatul sârbeșc, reclamând să se plătească bisericii românești a 3-a parte din veniturile pe 23 ani ale fundațiunii în chestiune.

Tribunalele de întâia și a doua instanță au dat câștig de cauză bisericii românești iar Curia regească a confirmat Vineri sentința, osândind patriarhatul sârbeșc, să plătească I. P. S. Sale mitropolitului Mețianu suma de 150.000 coroane.

Fondul pentru prelegeri populare la sate. Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român”, în ședința dela 30 Iulie 1910, a votat suma de 2000 coroane, care se va distribui în părți egale de câte 100 coroane, între 20 despărțăminte ale Asociațiunii, — în scop de a se înființa prelegeri populare pentru răspândirea culturii la sate.

Pentru ca aceste despărțăminte să poată fi împărțite cu ajutorul de 100 coroane, trebuie să aibă în vedere principiile călăuzitoare și condițiile pe cari vor urma a le îndeplini întru atingeria scopului.

Astfel comitetele vor ține prelegeri și în acele sate, unde nu s'au ținut nici prelegeri, nici adunări cercuale; și vor sfătui pe învățători să aranjeze șezători la sate Duminicile și sărbătorile. Prelegerile populare vor fi libere, nu citite și cu demonstrațiuni practice.

Asupra subiectelor de mare însemnătate, precum: cultura pământului, viei legumelor, pomăritul, stupăritul etc, se vor arăta diferite mașini și se vor da exemple practice de procedare.

Cele mai bune prelegeri vor fi publicate în foaia și Biblioteca populară a Asociațiunii.

Comitetele vor face propagandă pentru a câștiga noi membri, cari se vor înscrie cu taxa de 2 cor., în schimbul căreia vor primi 10 broșuri și un calendar în fiecare an.

Prelegerile vor fi conduse de un delegat al comitetelor cercuale. Acestea vor compune lista prelegerilor indicând comunele, în cari vor fi ținute și numele conferențiarilor. Listele se vor înainta comitetului central cel mult până la 1 Martie 1910, arătând dacă doresc să fie împărțite de ajutorul de 100 coroane. Acele despărțăminte, cari nu vor înainta lista prelegerilor până la termenul indicat, nu vor putea beneficia de acest ajutor.

Redacția „Românul” în nemărginita sa iubire față de cel mai încercat luptător, a trimis d-lui V. Lucaciu următoarea adresă telegrafică:

Dr. Vasile Lucaciu

Laczfaiú, Felsöbánya.

Cu drag și mândrie adresăm neîntrecutului anteluptător urările noastre de noroc și fericire.

La mulți ani!

Redacția „Românul”.

Din parlament. În parlamentul din Budapesta, se ține mare sfat asupra băncii comune. Cei dela putere, voiesc ca lucrurile să rămână și de aici înainte așa cum au fost, adecă să avem o mare bancă dimpreună cu Austria. Ungurii lui Kossuth însă voiesc să întemeieze o bancă numai pentru țara ungurească. Ei sunt mai puțini de cât cei de la putere și fără îndoială vor cădea la vot. De aceea, fac iarăși obstrucție. În decursul acestui sfat a vorbit și Kossuth, și a destăinuit unele lucruri de pe vremea când era ministru. Pe aceea vreme el se învoise, ca cheltuielile pentru întreținerea armatei să fie mărite cu vr'o câteva milioane, în schimb îi făgăduise cei din Viena, introducerea limbei ungurești de comandă în armată. Nimeni nu știuse până acum de lucrul acesta Domnii deputați din partidul muncii l-au luat în ris pe Kossuth. E limpede, că cei din Viena l-au tras pe sfoară. Comanda a rămas tot nemțească, ca și până acum, și asta nu-i rău. Dar răul e și ne doare, că tot pe pielea noastră l-au înșelat. Domnii ușor rād, dar greul e al nostru: Pentru prostia nădejzilor kossuthiste, ca să vadă la săbiile soldaților ciucuri ungurești, iar noi plătim milioanele.

Politica în Ungaria

— Informarea străinătății. — Organizarea opoziției. — Desarmare? — Un glas sincer. — Ecouri dela adunarea poporală din Eszék.

Arad, 18 Ianuarie.

Politicianii Unguri s'au putut convinge de atâtea-ori, că informarea străinătății nu se poate face din palatul ministrului președinte. Bucuria guvernului unguresc pricinuită de elogiile și osanalele apărute într'un articol recent din „Vossische Zeitung” a fost de scurtă durată. Iată pentruce. „Necavalerul” *Frankfurter Zeitung* a avut cutezanța să atace guvernul și politica ungurească spunând, între altele, că neputința partidului guvernamental dovedită atât la discuția de colorit obstructionist în chestia băncii, precum și față de aliarea opoziției, a făcut sânge rău cercurilor politice vieneze.

Vienezii, spun în ziarul „Fr. Z.”, că reglamentul Camerei trebuia modificat mai de mult, căci guvernul d-lui Khuen-Héderváry și-a trăit lunile de miere.

Eri membrii parlamentului cei afără de partide, 67-iști și 48-iști au luat parte la o cină comună, și aceasta voiesc s'o facă în fiecare săptămână, ca astfel să conlucreze împreună în chestiile politice. În fruntea acestei acțiuni stă Polónyi Géza, care a mijlocit și făurit și aliarea partidelor independentiste. Se spune, că opoziția dispune de patruzeci și șapte oratori, cari vor lua parte la discuțiile din Cameră.

Eri se vorbea prin culouarele Camerei, că dacă guvernul s'ar învoi ca după rezolvirea reformei băncii să ia în discuție sufragiul universal, opoziția este gata să renunțe de-a mai lungi discuțiile în chestia băncii.

Cercurile politice din Zagreb sunt viu preocupate de adunarea poporală dela Eszék. A provocat nemulțumire vorbirea d-lui Medacovici, care a spus că persecuția sârbească dela 1902 din Zagreb s'ar fi făcut din inițiativa guvernului de atunci. Unele ziare scriu, că la adunarea aceasta ar fi avut loc incidente grave. Oficiosul „Narodne Novine” spune, că adunarea aceasta a avut intenția să precumpănească desfășurarea politică a banului Tomasich dela adunarea poporală din anul trecut, ținută tot aci, dar constată că adunarea coaliției n'a contribuit cu nimic la limpezirea situației politice din Croația. Semioficiosul „Agramer Tagblatt” laudă foarte mult politica banului Tomasich și afirmă, că la această adunare coaliția a renunțat dela orice conlucre cu banul, iar alte ziare socotesc ca un faliment moral al coaliției adunarea dela Eszék.

Vrei domniata

să porți ghete elegante și tari? —

Atunci adresează-te cu toată încrederea către

ZIMMERMANN JÁNOS

călțunar de model și ortopedie

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 10.

unde se pregătesc ghete pentru bărbați, femei și copii, cu prețurile cele mai moderate, chiar și pe picioare cu defect. — Deposit mare de cele mai bune creme și călcăie de gumă.

Agricultură. — Industrie. — Comerț

Impărțirea porcilor cumpărați de Stat din Polonia.

Ministrul de agricultură promisese, cu ocaziunea desbaterei contractului comercial cu Serbia, că în fața scumpetei mari și a lipsei de vite, mai cu seamă de porci, ce se resimte în Țara întreagă — va folosi o sumă însemnată pentru cumpărarea și introducerea și la noi în Țară a unui fel de porci din Polonia, care se zice ar fi mai spornici ca porcii noștri. Ministerului de agricultură i-s-a pus la dispoziție 2,000.000 cor. pentru ajutorarea creșterii și prăsirei vitelor. Va trebui să cumpere și să împartă gratuit, vite și porci de rasă bună, mai ales în ținuturile, unde se simte lipsa soiurilor bune.

La noi Românii lipsa e acasă. Ținând însă seamă, că cele 2,000.000 cor. în mare parte și din sudoarea și sărăcia noastră s'au adunat în visteria Țării, ziarul nostru va atrage luarea aminte a Tărâniei românești, la timpul său, ca din ajutoarele acelea și poporul nostru să-și capete partea.

Cum suntem buni la plată, să nu ne sfîmînici când e vorba să ce-i răsplata. Doar nu cerem milă, ci dreptul nostru.

Obiceiul domnilor din ministere — până acum era — că din astfel de ajutoare împărțeau mai cu seamă tărâniea maghiară. De sărăcia alor noștri numai atunci își aduceau aminte, când venea vorba să ceară.

Că acești de-acum să se fi schimbat în spre bine — nu-i multă nădejde. Vom încerca însă, să cerem, ca să știm ce să le răspundem, când vor cere ei. Și-i bine să ne cunoaștem!

Împletirea coșurilor.

Unul dintre scopurile frumoase și folositoare ale „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” este și împrietenirea poporului dela țară cu industria casnică.

În serile lungi de iarnă, când câmpul nu se mai poate lucra, când feciorii se duc la șezătoare să-și treacă vremea cu glume și povești, oare nu ar fi bine, alături de româncuțele noastre frumoase și harnice, feciorii stând de vorbă, să câștige și ei cât de puțin?

Cine nu are lipsă de coșuri împletite din nuiele? Câți bani dă fiecare gospodar pentru asemenea coșuri în fiecare an?

Știm prea bine, că țaranul nostru muncește cu drag, dacă are cine să-l învețe, cum să muncească.

Azi, când ziarul nostru înfiripat de curând, apare pentru întâia dată îmbrăcat în haină populară, credem că facem un bun serviciu pentru cei dela țară, publicând în fiecare număr câte un articol de îndrumări practice, pentru industria casnică.

De data aceasta o să arătăm cum se împletesc coșurile din nuiele.

Cel mai bun material pentru împletit coșurile sunt nuiele de răchită. Nuielele se întrebunțază și cu coaje și fără coaje. Dacă se împletesc nuielele cu coaje, se începe tăiatul nuielelor îndată ce cad frunzele în luna Noemvre și ține până pe la mijlocul lui Februarie. În cazul, când se între-

bunțază despuiate de coaje se recoltează în Martie fiind încă în plină putere.

De se întrebunțază despuiate, trebuie așezate trei zile într'o albie (troacă) de apă, și lăsate acolo până se svântă puțin, apoi se despoaie cu un curățitor de coaje, făcut din lemn tare ori de oțel. Acest curățitor e o bucată de lemn ca de un deget, asemenea prăselelor dela briceag, crăpat prin mijloc în forma unui ic lungureț și având forma unui clește de cărbuni. Vrând să cureți nuiaua, o prinzi în brațele curățitorului și smâncindu-o cu repezeală dela capătul gros către cel subțire, în acelaș timp o sucești.

Dupăce au fost curățite se lasă la soare două zile și apoi le întrebunțezi.

La împletit se întrebunțază *cosorul*, o unealtă de oțel ca cosorul ciobotarilor (cișmașilor) cu care croiesc, încovoiat la vârf; *despicătorul* de lemn sau de oțel având la un capăt 3 sau 4 muchii ascuțite, pentru despicarea nuielelor. Nuielele le despicăm potrivind muchiile (colțurile) despicătorului în crepătura făcută în forma crucii cu cuțitașul. E trebuincios încă *netezitorul*, cu ajutorul căruia se netezesc șuvițele făcute cu despicătorul. E o bucată de lemn (corpul) ca de $\frac{1}{4}$ m. ținuit de masă. La o înălțime de $\frac{1}{2}$ cm stă. așezat un cuțit bine tăietor întărit în o a doua bucată de lemn și legată de corp cu un șurub. Nuiaua se netezește, primblându-o sub cuțit dela un capăt la celalalt.

Se întrebunțază încă *sula*, cu care se întărește fundul coșului de masă, în timpul împletirii, în urmă două *scânduri de teiu* cu mai multe gauri mai mici și mai mari, necesare la împletitul fundurilor de la coșuri.

Acum după ce cunoaștem instrumentele trebuitoare, să vă destăinuim și felul cum se pregătesc coșurile. Vom trata facerea coșului rotund, a celui oval (lungureț) și a celui în colțuri.

Coșul rotund. Înainte de întrebunțare, nuielele se udă cu apă. Împletirea trebuie să se înceapă de la fund. Pe o scândură de împletit se așează cinci nuiele, una lângă alta. La mijlocul fiecărei nuiele facem o scobitură în care așezăm alte cinci nuiele asemenea de lungi, în forma crucii.

Apoi le întărim cu o nuia subțire și așezăm nuielele astfel legate în formă de raze pornite de la legătură. Inceputul acesta în formă de stea, se zice *țarușii fundului*. Țarușii se îmbracă apoi cu nuiele subțiri de împletit în felul următor: luăm trei nuiele, așezăm pe cea dintâiu în dosul țarușului celui dintâiu, pe a doua în dosul celui de al doilea, iar pe a treia în dosul celui de al treilea țaruș. Venim iar la nuiaua dintâiu trecându-o spre dreapta prin fața țarușului ce urmează și prin dosul altor doi țaruși, scoțându-o iar deasupra. Așa urmărim și cu celelalte împleticind țarușii înspre dreapta tot cu câte trei nuiele. Ajungând mai la urmă $\frac{1}{3}$ parte de fund schimbăm împletirea, făcându-o mai departe cu a nuia. Trecem de aci înainte tot numai peste un țaruș, iar având

mărimea de lipsă retezim toate capetele neîmpletite ale țarușilor. De acum înainte urmărim împletire pereților. Lângă tot țarușul împlantăm în gaura mesei de lucru o nuia, ca țarușia pereților, legându-se la capăt într'un mănunchi în felul unei cupe de tulei. La îmbrăcarea pereților, facem ca la fund, patru rotiri cu trei nuiele, până la sfârșit. La coșurile mai mici și mai gingașe se obicinuieste și împletirea cu o nuia, însă cea cu trei deodată e mult mai bună pentru coșurile, de care e trebuință la țară în gospodărie.

E o greutate pentru începător, încheierea lucrării și *tivirea* coșului. Aceasta se face după ce s'au făcut pereții coșului cu țarușii pereților. Cel dintâiu țaruș îl trecem prin dosul celui de al doilea și în fața celui de al treilea țaruș. Încheiem apoi cu ultimii șase țaruși, care îi dăm roată pe după cei culcați trecându-i prin împletitură cu ajutorul sulei.

Isprăvind astfel coșul, avem să punem urechile (toarte). Coșurile de cari aveți mai mare nevoie, vor avea două toarte. Urechia o facem, luând o nuia mai groasă ascuțită la amândouă capetele. O încovoiem și o înfigem în jos în peretele coșului la locul potrivit și-i dăm roată, îmbrăcându-o, cu o nuia subțire sau cu despicătură de nuia, cu un deget și ceva mai jos de tivirea (brodura) coșului.

Iată deci cum se poate lucra un coș (coșară de paie), petrecând în acelaș timp în serile de iarnă.

E lucru natural, că fie descrierea cât de bună și ori cât de înțeleasă, totuși fără puțină iscusință nu va prețui mult. Nădăjduim însă, că în fie care sat se va găsi cel puțin un gospodar, care va încerca împletirea coșurilor.

Sfaturi agronomice.

Tocarea cocenilor (strujenilor) tăiatul, paielor și uruitul grăunțelor. — Nutrețurile se pot da vitelor în starea lor firească sau pregătite în diferite feluri. Împrejurările ne hotărăsc în ce stare să dăm nutrețul vitelor. De exemplu, totdeauna se va prepara, dacă avem un nutreț mucegăit, cu miros greu și voim să-l îmbunătățim amestecându-l cu alt nutreț, sau când vrem să amestecăm mai multe feluri de nutreț, ori, în fine pregătim nutrețurile spre a fi mai bine mâncate de vite, știut fiind că unele nutrețuri, cum sunt și paietele, cocenii, numai tăiate le mănâncă vitele cu folos, și altele — cum sunt grăunțele — numai uruite folosesc pe deplin.

Nu e bine însă a mărunți nutrețurile într'atâta, încât animalele să le înghită fără a le dumica în gură.

Nutrețurile le pregătim cu mașini, cari sunt trebuitoare azi chiar micului cultivator țaran. Unde nu le poate cumpăra unul singur, le pot cumpăra asociațiunile țărănești de arendări și cooperativele agricole, întrebunțându-le pe rând fiecare asociat. Nutrețurile se pot pregăti într'o cameră anume, sub un șopron sau în aria unde sunt strânse toate nutrețurile.

*

Tocarea sau tăierea fânului, a paielor și a cocenilor. Nutrețul trebuie tocat sau tăiat cu mâna sau cu mașina. Fie verde sau uscat, nutrețul se mărunțește. Nutrețului tăiat i-se mărește valoarea de nutriție prin aceea, că vita mestecă mai puțin și deci cheltuiește mai puțină putere pentru ducere decât pentru cel netăiat. Dar folosul de căpetenie nu e acesta (care la nutrețurile verzi e însemnat), ci în aceea că grăunțele, rămășițele de fabrici, sfeclele, paietele cocenii, date animalelor întregi, nu le rumegă în deajuns și trec nemistuite prin stomac, pe când date în amestec și tăiate, vitele le ducă și le amestecă mai bine cu saliva în gură, iar digestiunea lor e mai bună.

Prin tăiere, putem amesteca nutrețul cu un altul, iar unele nutrețuri slabe, care ar lăsa prea mulți ogrinji, se pot îmbunătăți și animalele vor mânca tot.

Nutrețul nu se taie prea scurt. Cu cât e mai moale se taie mai lung, cel verde se taie mai lung, decât fânul, fânul iarăși mai lung decât paietele.

Pentru vitele cornute se taie mai lung ca pentru cai și oi. Pentru cai și oi nutrețul se taie de regulă în lungime de $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ centimetri, pentru cornute mari de $1\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ centimetri și nutrețul verde în lungime dela 4—5 centimetri.

*

Sfecle, cartofii și dovleci se taie pentru a înlesni animalelor consumarea lor, și pentru a le amesteca cu paie, coceni tăiați, silind în felul acesta vitele să mănânce mai mult din nutrețul mai slab și mai puțin gustos.

Sfeclele și cartofii se taie totdeauna în felii subțiri. Tăietele în bucăți mari și groase, pot să se înecă vitele. Însemnăm marca „A 1” și „A 2” precum și marca „C”. Putem tăia pe oră până la 300 kilograme sfecle sau dovleci. Costă aproximativ o bucată 70—80 lei.

Grăunțele. Boabele uscate sunt tari și învelite cu o peliță destul de groasă ce nu se poate mistui, așa că dacă animalele înghit boabele întregi, ele trec prin trup fără a se digera. Prin mărunțire — făcând uruială sau uruială, le deschidem pentru sucurile stomacului și facem cu puțință mistuirea lor. Din grăunțe întregi, totdeauna trebuie să dăm mai mult pentru a vedea un spor oarecare în greutatea animalelor, în lapte, putere sau altele, decât din grăunțe mărunțite. Deosebirea e cu atât mai mare, cu cât animalele sunt mai lacome și cu cât înghit mai multe grăunțe, fără a le măcina în gură.

Caii și oile de regulă macină bine ovăsul ce li-se dă în boabe întregi, nemărunțite, având coaja moale, mai cu seamă dacă se dă în amestec cu nutreț tăiat. Mâjilor și cailor bătrâni li-se dă ovăsul mărunțit. Grăunțele tari cum e orzul, porumbul, bobușorul, mazerea, meiul, se mărunțesc și așa se dau fără deosebire cailor și oilor; altfel din acestea ar înghiți prea multe boabe întregi.

Vitele cornute mari, nu pot măcina grăunțele în măsele, de aceea lor totdeauna și toate grăunțele li-se dau uruite. Tot așa și porcilor. Porcul e animalul cel mai lacom și înghite cele mai multe grăunțe întregi. Numai în cazuri rari să se dea porcului boabe de porumb și de orz întregi, și anume, când li-se dă puțin de tot și cel puțin se împrăștie pe pământ,

ca porcul să fie constrâns a aduna bob cu bob, dar și așa numai, porcilor tineri. Celor bătrâni sau puși la îngrășat, grăunțele li-se dă numai ca uruială, fiind lucru însemnat cât mănâncă porcul pentru a ne da spor în carne și grăsime.

Porcul înghite mai multe boabe întregi. Pentru aceasta n'aveți decât să observați baliga porcului, boabele trec prin baligă fără a fi mistuite. Se înțelege, în felul acesta, o mare parte din hrană se pierde și nu e de nici un folos.

Mașina pentru măcinatul grăunțelor, poate regula astfel, ca uruiala să fie mai mărunță sau mai mare. Mișcată de om, poate măcina pe oră 60—70 litri boabe. Grăunțele se pot face uruială sau numai zdrobi. Se face și făină, însă numai când vom să dăm animalelor cir subțire. Zdrobite sunt tot așa ca și grăunțele întregi. Mai bine e să facem uruială; în forma aceasta se digeră mai ușor și mai sigur. Cailor, oilor, cornutelor mari, uruiala se dă uscată sau puțin umezită, ca animalele să nu sufle făina din ea sau să nu o tragă în plămâni; se dă amestecată cu nutreț tocat sau cu sfecle. Porcilor se dă uscată sau udată cu apă amestecată și cu puțină pleavă opărită.

În felul acesta se mestecă mai bine cu saliva în gură, se asigură și mistuirea.

FEELURIMIN

Patul muzical. Un lucrător din Geneva a inventat un astfel de pat, menit să servească persoanelor, care suferă de insomnie precum și acelora cari dorm prea mult.

Inventatorul se servește de forțe motrice pe care, o are însăși greutatea persoanei, care se culcă în pat, ceea ce este și mai ingenios. Pe dată ce pacientul mi-s'a culcat, aude sunetele unui vals dulce și care mi-l leagă atâta vreme, până ce închide ochii, oricât de îndărătnic ar fi la somn.

Pentru alții, aceia cari au somnul greu și nu se mai deșteaptă, se înțelege că procedeul este deosebit.

La căpătâiul patului, se găsește un cadran pe care bate un ac de ceasornic și pe care persoana îl așează fix la ora, la care vrea să fie deșteptat.

Taman la această oră, patul începe un galop infernal, cu tobe, trîmbițe și țimbele, pe scurt un tâmbălău ca la moși; poftim să mai dormi și acum!

Probabil că inventatorul și-a luat deja brevetul pentru această descoperire, cu adevărat ingenioasă.

Vorba e, unde o să-l putem cumpăra, la magazinele de mobilă ori la cele de muzică?

*

Paradisul femeilor. Paradisul femeilor e insula Sumatra. Femeile de acolo sunt stăpâne pe toate averile. Bărbații își dau toate silințele ca să-și îmbogățească soțiile.

Când un bărbat, se desparte de nevastă-sa, trebuie să-i înapoieze toată averea pe care a avut-o pe numele ei până în momentul despărțeniei. De altminteri, despărțeniile sunt rari, probabil, din cauză, că bărbatul nu trăiește în aceeași casă cu soția și n'are timp când să se certe. Bărbatul are locuința sa proprie și numai seara se întâlnește în casa nevestei. Copiii stau în casa mamei. Băieții până la vârsta de 4 ani sunt dați în grija tatălui lor. Fetele, după ce se mărită își fac case lângă casa mamei lor.

Când moare un bărbat, văduva împlântă înaintea ușii un stâlp cu un steag în vârf.

Până ce nu rupe vântul steagul, văduva nu are voie să se mărite a doua-oară. Ca să scape de-o văduvie prea îndelungată, cucoanele din Sumatra întrebunțează pentru steaguri un fei de stofă proastă, care se strică curând

Către Români!

Am înființat și vom susține acest ziar ca organ al partidului național român din patrie și al comitetului său central executiv.

Ar însemna o neputință morală, ca partidul național român să nu-și aibă organul său de publicitate, chemat să reprezinte și să servească activitatea și intențiile comitetului executiv întru conducerea politicii acestui partid.

Nu va să zică acest organ o întreprindere de concurență față de ziarele românești existente, sau cari se vor mai înființa, ci mai vârtos „Românul” va avea datoria a încheia relațiile de împrumutată încredere și sprijinire între toate organele românești de publicitate, cari servesc cu sinceritate interesele partidului național, identice cu interesele politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania.

Inchegarea tuturor aderenților sinceri ai partidului național român într'un mănunchiu puternic pe temeiul unei organizări supuse disciplinei indispensabile la funcționarea oricărui organism social sănătos, — deșteptarea și întărirea conștiinței naționale prin luminarea sufletelor asupra marelui adevăr, că drepturile naționale sunt condițiunea neapărat necesară pentru progresul economic și cultural, pentru fericirea oricărui popor, — sprijinirea cu căldură a tuturor acțiunilor pornite în interesele politice ale națiunii române din patrie — iată menirea acestui organ de publicitate.

Dreptul criticii nu va fi exilat din coloanele acestui ziar, ci dimpotrivă chemarea lui va fi să descopere cu îngrijire defectele și piedecile, cari se pun în calea rodniciei activității politice a partidului nostru, căci acest organ totdeauna va avea în vedere adevărul, că scopul criticii adevărate nu este distrugerea, ci îndreptarea.

Am instituit o comisiune specială, care va avea să controleze, să supravegheze și să conducă acest organ de publicitate în înțelesul celor expuse. Din această comisiune fac parte: dr. Teodor Mihali, dr. Vasile Lucaciu, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Iuliu Maniu, dr. Aurel Vlad, dr. Ștefan C. Pop, dr. Ioan Suciu, Vasile Goldiș, dr. Iustin Marșieu, dr. Cornel Iancu, dr. Romul Veliciu, dr. Aurel Lazar și dr. Valeriu Moldovan.

Dirijarea nemijlocită a ziarului s'a depus în mâinile d-lui Vasile Goldiș.

Cerem pe seama acestui organ al partidului național român din patrie sprijinul tuturor membrilor și aderenților acestui partid.

Pentru comitetul central executiv al partidului național român:

George Pop de Băsești,

președinte.

dr. Teodor Mihali, dr. Vasile Lucaciu,

vice-președinte.

secretar general.

Testamentele

Sfaturi juridice privitoare la felul cum trebuie făcute testamentele.

Unul din multele rele, cari lovește în starea și interesele poporului nostru fără îndoială că sunt: *procecele*.

Oameni harnici, care cu sudoarea feței lor, în un șir lung de ani au ajuns de și-au câștigat o moșioară, din cauza unui proces nechibzuit și ajunși în mâinile unor avocați fără dragoste, față de poporul nostru, — pot să-și piardă totul — să ajungă la sapă de lemn.

„Românul“ și în această privință, vrea să vie în ajutorul poporului nostru și prin povețe potrivite să-l scape de acest rău.

Țăranii noștri, au mai ales procese de moștenire. I-a murit un părinte, frate, sau alt neam cuiva, și acesta voind să facă rânduială în averea sa după moarte, de regulă, merge la notarul din sat, să-i facă testament. Notarul, face testamentul, însă cu siguranță, că a făcut prin aceasta neorânduială și neînțelegere între moștenitorii săi și după moartea lui cu siguranță se încep procesele. Și aceasta provine mai ales, din cauză că notarul sau alt cineva, care a făcut testamentul, nepricepându-se la mersul legilor și neștiind formulele care le pretinde legea, — nu a făcut testamentul așa cum se cuvine.

În rândurile de mai jos, vom expune formalitățile testamentului și rugăm pe preoții, învățătorii și alți cărturari de ai noștri, ca luând aminte povețele noastre, să lumineze poporul și la facerea testamentelor să le vie într'ajutor.

*

Testamentele private, — adică acelea, care nu se fac la notarul public, sunt de două feluri: testament verbal și testament în scris.

Formalitățile testamentului verbal, adică făcut numai prin grai viu, sunt următoarele:

Testatorul, adică acela, care voiește să facă testamentul, sau în persoană sau prin o persoană încredută, chiamă la sine patru oameni: martori cinstiți, nepedepsiți pentru vr-o faptă rea și care au trecut vârsta de douăzeci de ani și înaintea acestora, spune, că i-a chemat cu grai viu. Apoi arată deslușit, că dorința lui e ca după moarte, averea întreagă să rămâie cutăruia, sau că din averea sa o anumită parte, sau un anumit lucru, să rămâie lui Ion, alt lucru lui Pavel și așa mai departe. Și după ce a isprăvit cu espunerea voinței sale din urmă pentru întreaga sa avere, testatorul la fine declară: „*că acesta e testamentul meu verbal*“ sau „*acesta e testamentul meu cu grai viu*“.

Declarația testatorului, că adică „*acesta e testamentul meu cu grai viu*“ e de foarte mare însemnătate, și în mod deosebit, se atrage atenția asupra acestui punct, fiindcă dacă declarația aceasta testatorul nu o face, atunci testamentul se nimicește dela sine și legea nu-l consideră de testament valabil și toată averea testatorului se predă neamurilor lui mai de aproape.

Ca un testament făcut prin grai viu, să fie făcut conform legilor pentru testamente, trebuie neapărat, ca la facerea acestui testament, dela început până la sfârșit, să fi fost împreună de față patru martori, care știu și vorbesc limba românească, în care testatorul și-a spus voința din urmă.

Se mai cere, ca martorii să fie oameni cinstiți, și să fi cunoscut pe testator mai de mult și nici unul dintre dânsii să nu fie neam (în-rudiți) cu unul din aceia, căruia testatorul i-a lăsat ceva avere.

Aceia, cari nu au împlinit optsprezece ani: orbii, mușii și surzii, precum și aceia cari au fost pedepsiți printru vr-o crimă nu sunt primiți să figureze ca martori.

Se cere mai departe, ca testatorul voința lui din urmă, să și-o expună înaintea martorilor el singur, din voința sa liberă, întreagă și deslușit, fără a da răspunsuri îndoelnice, de „da“ sau „ba“ la întrebările martorilor. După exprimarea voinței din urmă, testatorul trebuie să declare: „*acesta e testamentul meu cu grai viu*“.

Testamentul făcut după formele acestea, însă numai atunci e considerat ca valabil, dacă testatorul, dela facerea testamentului în decurs de 3 luni moare, sau se poate dovedi că a devenit infirm — spre pildă că a pierdut graiul și nu a mai fost în stare să facă testament.

Precum se vede, din cele expuse mai sus, formalități atât de multe nu se cer pentru facerea unui testament. Ceiace însă am amintit, trebuie să se păzească cu sfințenie, căci dacă s'a înlăturat ceva din ele, întreg testamentul prin proces se poate nimici.

În numărul viitor al ziarului nostru, vom vorbi despre testamentul făcut în scris.

Cuvinte libere

Cum să muncim?

Pe corpul neamului românesc sunt multe răni. Nu sunt ele de natură mortală; perspectiva catastrofei — deocamdată — nu ne amenință, nu e evidentă.

De aci însă nu rezultă, că avem motiv să nu întrebuițăm, în măsură absolută și sistematic toate mijloacele de îndreptare, ca acele răni să nu mai stagneze adevărata — și conform recerșilor de astăzi, — cale de progres a neamului nostru.

E adevărat, noi nu stăm nepăsători în fața situației, căci în multe direcții (nu în toate) muncim ca să înlocuim răul cu binele.

Atât în scris, cât și prin grai viu, cu căldură, convingere, energie și entuziasm combatem crimele, alcoolismul, luxul; ne ridicăm vocea împotriva multor moravuri demoralizatoare, împotriva multor deprinderi păgubitoare ale neamului nostru.

Cu considerare la aceasta, rezultatul frământărilor noastre ar trebui să fie îmbucurător. Dar e tocmai contrarul, pentru că el în cea mai mare parte a sa e problematic, e chiar iluzoriu.

Cine poartă vina pentru aceasta?

Noi înșine!

Când dorim să vindicăm o anumită rană, scriem un articol la gazetă, ținem o prelegere populară și cu atâta credem că ne-am făcut datoriile către neam.

Dar aceasta nu e de ajuns.

Numai în urma unui articol de gazetă, a unei prelegeri populare, nu se vindică, pe deplin, nici o rană.

Pentru ca acel articol, acea prelegere să dea roade bune, e necesitate neapărată ca în cadrul ideilor dezvoltate să se înceapă o acțiune, în jurul căreia să se grupeze mai mulți indivizi. Acțiunea apoi trebuie continuată, agitată chiar dacă e nevoe până ce vom vedea și ne vom convinge despre rezultatele ei practice și reale.

Articolul de gazetă sau prelegerea populară, în cel dintâiu loc servește de îndemn, de busolă.

Ca apoi o acțiune să fie încoronată de succes, e indispensabil ca ea să se desvolte în cadrele unui sistem.

Înainte de a începe acțiunea, trebuie să ne alegem sistemul; cu punctualitate să stabilim normele, cari să ne arate căile pe cari avem să umblăm.

Câtă vreme ignorăm aceste principii mărgindu-ne numai la scrierea unui articol de gazetă sau susținerea unei prelegeri populare, frământările noastre — indiferent, că ele emană din cele mai curate intenții — nu vor avea rezultat într'adevăr încurcător, despre ce, de altcum, ne putem încredința, privind în oglinda vieții de astăzi a poporului nostru.

E cu mult mai bine apoi, ca vindicarea ranelor de pe corpul neamului nostru să o facem cu deamăruntul, una câte una, nu mai multe deodată; în tot cazul însă, acțiunea începută să o real zăm în totalitatea ei și să nu ne mărginim numai la cei dintâi pași.

Atunci, cu siguranță putem conta, că încetul cu încetul, ranele de pe corpul neamului nostru românesc, în cea mai mare parte și măsură a lor se vor vindeca; în toate împrejurările însă, durerea ce izvoarește din ele nu va fi așa de mare ca acum.

Alex. Țintariu.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Dela Tribunal.

— **Judecarea procesului crimei din Sinteia.** —

Eri s'a judecat cazul de omor întâmplat în comuna fruntașă din com. Aradului, *Sinteia*, în ziua de 14 Iunie n. 1910.

Era chiar cu două zile înainte de alegerea supletorie din cercul Chișineului, unde partidul național avea candidat pe d. Octavian Goga. Terorismul jandarmilor era la culme, iar când fruntașii noștri interveniau la cei din fruntea comitatului, ca să mai lase din starea cu adevărat de asediu (stataru), li-s'a răspuns trufaș: nu vedeți că oamenii voștri omoară, atât de mult i-ați agitat!..

Azi a ieșit la iveală, că incidentul din Sinteia nu a avut nici o legătură cu alegerile dietale și nici cu politica.

Iată istoricul faptelor: *Mihai Giura* era ginerele lui *Ion Pătrugan*, având de soție pe fiica acestuia, anume *Catița*. Giura însă, se îmbăta adesea și bătea rău nu numai pe soția sa, ci și pe socrii săi și cumnatele sale.

Același lucru l-a făcut și în ziua de Duminică 12 Iunie n. 1910. Toți ai casei l-au iertat de câteva ori, dar pe urmă s'au săturat de atâtea scandaluri și bătăi. Trezit din beție Giura s'a pomenit dat afară din casa socrului său.

Năcăjit de aceasta, Marți s'a îmbătat din nou și a plecat înarmat cu un cuțit și cu un băț la socrii și soția sa, lăudându-se pe drum, că acum ori el îi omoară pe toți ai casei, ori dânsii îl vor omori pe dânsul.

Ion Pătrugan, cunoscând bine firea ginere-lui său Giura, a chemat în ajutor trei nepoți ai săi. Când Mihai Giura a ajuns la casa socriilor, sări cu cuțitul asupra soției sale. Aceasta țipând fugi dinaintea lui. Atrăși de sgomot veni în ajutorul fetei, verișorii și tatăl, pentru a liniști pe ginerele furios.

Fără multă vorbă, intră în luptă pe viață și pe moarte. Mihai Giura îndată ce văzu, că socrii și soția sa au ajutoare, întrerupe lupta, mai ales, că primise și câteva lovituri în cap. Familia lui Pătrugan l'a urmărit până a căzut la pământ, rămându-l mortal.

Azi făptuitorii și-au primit osânda. Ei au fost judecați și condamnați la 6, 4, 3 și o lună de temniță.

Cu această condamnare, procesul s'a terminat.

Ținem să relevăm cu ocazia aceasta, cât de neîntemeiate erau învinuirile ce se aduceau în timpul alegerilor, d-lui Goga și vrednicilor conducători (vătafi) ai acestor lupte electorale atât de memorabile. Lucrul acesta e singura satisfacție pe care o au d-nii avocați din Chișineu și Arad, cari s'au distins atât de mult prin zelul și jertfa lor, în timpul alegerilor dela Chișineu. Poate va veni vremea, când se va constata că nici „mesele n'au trosnit sub dânsii“, în timpul entusiastelor cuvântări, ținute cu această ocaziune poporului, — după cum a declarat într'un moment de năcăjita inspirație un bun și fruntaș poet al neamului nostru care a fost susținut de toți acești d-ni avocați în timpul alegerilor.

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru
gramofon:

Hulló falevél

din „Czigányszerelem“ și din
□□ „Balkáni herczegnő“ □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

Ultimele informațiuni

Arad, 17 Ianuarie 1911.

De-ale noastre.

Primum dela d. dr. Ioan Mihu din Abazia următoarea telegramă:

Declarațiile atribuite mie de unele ziare din capitală sunt toate scornituri. N'am acordat nici o convorbire. Nu am nici motiu, nici trebuință de noui declarații politice.

Dr. Mihu.

— Premiul „Românului”. „Românul” oferă un premiu de 400 cor. pentru cea mai bună lucrare scrisă, în care se va răspunde la următoarele întrebări:

„Cari legi ale Statului-Ungar sunt în contradicție cu principiile programului național-român? Prin cari dispoziții ale lor și în ce măsură vatămă aceste legi drepturile firești și interesul națiunii române din Ungaria și Transilvania? Ce urmări au aceste legi pentru dezvoltarea normală și prielnică a însuș Statului-Ungar?”

Termenul de concurs este până la 1 Aprilie n. 1911. Lucrările se vor trimite până la această dată la redacția ziarului „Românul”. Comitetul de redacție al ziarului va numi o comisiune, care va cerceta lucrările trimise și care va hotărî, avându-se în vedere cea mai bună lucrare, cui să se acorde premiul. La manuscrisul neiscălit, să se alăture în plic sigilat numele autorului. Rezultatul concursului se va publica în ziarul nostru. Lucrarea premiată rămâne proprietatea ziarului „Românul”.

Proces pentru pretinsă agitare. Curtea cu jurați din Budapesta a osândit pe culegătorul român Aurel Cristea la temniță de Stat pe 3 săptămâni și la 100 cor. pedeapsă în bani pentru un articol în care a vestejit ținuta grofilor din țară.

E de mirat că nu i-au dat cel puțin vre-o 3 ani, ca să învețe a ști, că suntem în țara grofului Tisza.

Din cauza sărbătorii de mâine (Bobotează) numărul viitor al ziarului nostru va apare numai Sâmbătă dimineața.

Banchet patriotic. Din Făgăraș ni-se scrie: „Frăția jidano-maghiară din nefericitul comitat al Făgărașului, condus de un băiat, a decis, că la 26 Ianuarie c. n. să dea un banchet patriotic în „onoarea” ducerii inspectorului reg. Szabó E, din părțile noastre. Copoii electorali, au pornit o inversunată goană prin comitat, ca la acest banchet patriotic aranjat de șovinismul cras, greu lovit prin permutarea lui Szabó să participe, în număr cât mai mare și învățătorimea dela școalele românești din comitat. Atragem atențiunea factorilor școlari profesionali din comitatul Făgărașului asupra acestei împrejurări, și pretindem să ia măsuri din vreme, ca învățătorii noștri români să nu ia parte la acest tâmbălău patriotic, aranjat cu scerpuri meschine pentru cel mai urgisit inspector școlar buimăcit de șovinism. Iar pe cei ce totuși vor lua parte, îi vom încresta la răvașul păcătoșilor, ca de pomina să le fie numele. — Coresp.

Asupra cărților primite la redacția noastră, vom face dări de seamă săptămânale, în numărul ce apare Marți.

Corul Asociațiunii din Arad își începe exercițiile Marți în 12/25 Ianuarie la orele 6¹/₂ seara. Toți membrii corului, dame și domni, sunt rugați cu toată inzența a se prezenta punctual la probe, căci astfel toată munca corului e iluzorie.

Comitetul despărțământului Diciosâmrtin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” va ține în ziua de 22 Ianuarie st. n. 1911 la orele 11 a. m., în com. Tirimia Mare o mare prelegere populară.

Din patrie.

Schelet din epoca deluviană. O interesantă telegramă ce i-a venit eruditului ungar Otto Herman, ne descopere faptul, că teritorul Ungariei era locuit și în epoca deluviană. Se zice adecă: c'ar fi dat peste un schelet de copil în munții dela Repáshuta în spelunca Balla. Scheletul, conform părerilor unor specialiști ar fi într'adevăr osemintele unui copilăș de pe când a potopit Dumnezeu lumea asta păcătoasă.

„Pesti Napló” de azi, revenind într'un prim-articol asupra proiectului privitor la comerțul de carne vie, prezentat înședința de ieri a Camerei ungare, constată cu multă durere, că imoralitatea la poporul unguresc e foarte mare. Acordul dela Paris, legat de plenipotențiații națiunilor europene, obligă Ungaria, ca și ea să aducă o lege pentru suprimarea comerțului de carne vie, a mijlocitoarelor și a pornografiei. În urmă sfârșeste, spunând următoarele: „Nădăjduim și pretindem, ca legea aceasta să fie aspră, neîndurător de aspră. Recunoaștem gradul și oțelirea boalei de care suferim. Știm, că numai medicina cea mai amară și tratarea cea mai nemiloasă ne mai pot ajuta”.

Din străinătate.

Dispariția unei părți din ziarul lui Tolstoi. Persoane, din apropierea văduvei lui Tolstoi spun că o parte din ziarul lui Tolstoi s'a pierdut. Ziarul „Rjetsch”, spune că un notes al reposatului conte a fost luat de unul din fiii lui Tolstoi.

Soala Papei. Papa a suferit eri de un atac de paralizie la primirea unei telegrame.

În decursul zilei s'a făcut mai bine. Doctorii l-au sfătuit să suspende audiențele în timpul cât va fi bolnav.

Consiliul comunal al Vienei la Paris. Primarul Neumayer cu vre-o câțiva colegi din Consiliul comunal vizitează acum Parisul. Ei sunt încântați de cele văzute. Până acum au vizitat halele de vânzare ale Parisului, după aceea au depus cununi la cele 2 monumente ridicate într'u pomenirea acelor funcționari, cari au murit în serviciul orașului.

Pe panglicile cu culorile orașului Viena, se află următoarea inscripție: „Celor ce au căzut jertfă datoriei”. După amezai a avut loc un prânz la contele Nemes, trimisul ungar la Paris.

Atentat contra primului ministru Briand. În timpul discursului unui deputat în Camera francesă, s'au tras două focuri de revolver asupra primministrului Briand. Din fericire, nici un glonț n'a nimerit pe primul ministru; ci au atins ușor numai pe directorul dela afacerile de sănătate, din ministerul de interne anume Mirman. Atentatorul se numește Gizalme, și atentatul l-a comis din răsunare, fiindcă fusese dat afară din serviciu pentru un atentat comis asupra consulului englez din San Sebastian. Atentatorul a fost arestat.

Primarul Neumayer dinpreună cu consilierii săi, cari se află actualmente în Paris, au trimis lui Briand o telegramă de felicitare în numele primăriei wieneze.

Conjurație împotriva luxului. Din Belgrad avem știrea, că damele din localitate, vroind să lupte din răspunerii contra luxului foarte păgubitor ce s'au încuibat în orașe au înființat o societate. Membrele acestei societăți, s'au obligat, să se îmbrace cât mai simplu și nu vor purta nici o bijuterie costisitoare.

Deschiderea Saborului din Croația. Partidele politice fac pregătiri pentru deschiderea Saborului. Măine deputații delegați pentru Camera din Budapesta vor ține o consfătuire, iar pe Duminică, președintele dr. Neumann a invitat la o conferință pe toți șefii partidelor, ca în înțelegere comună, să stabilească asupra lucrărilor Saborului.

Drama din Drezda. Era o vreme când lăcătușul Gh. Iohn, cunoscut în cercurile industriale din Drezda, avea un atelier splendid, o ducea bine și el însuși se credea fericit. Roata lumii însă s'a învârtit mereu și cu ea s'a schimbat și viața lui Iohn. Drezda, orașul său iubit nu mai avea pentru dânsul farmecul de odinioară; nevasta și copiii nu-l mai înveseliau, căci norocul acest pribeag fără astâmpăr, a trecut dela el, ducându-se departe, cine știe unde. Afacerile începuseră a-i merge foarte prost, iar atelierul devenia tot mai pustiu.

Iohn ajunsese sărac, tot mai sărac. În cursul anilor s'a scurs treptat-treptat și averea și fericirea. În cele din urmă atelierul lui Iohn ajunsese pustiu fără lucrători și bietul om trăia în cea mai neagră mizerie, luptând zi și noapte împotriva nevoilor și lucrând ca un simplu salahor! Dar înzadar a încercat toate, în speranța că-și va crea un nou traiu mai bun. În sfârșit alaltăieri dimineața vecinii observară, că ușile atelierului lui Iohn sunt închise. Ei bănuiră că s'a întâmplat ceva în casa lăcătușului.

Anunțându-se autoritățile, acestea au sosit la fața locului și au deschis ușile. O priveliște groaznică, înfiorătoare se desfășură înaintea ochilor: Sărmanul Iohn, lăcătușul nefericit împreună cu familia sa zăceau în sânge, erau morți.

Ce induiosetoare scene are adeseori viața noastră trudită, năcăjită.

POȘTA REDACȚIEI

Săliște. — Primiți mulțumita noastră. Noi nicidecum nu o să admitem în coloanele „Românului” — certe. Greșește mult stimatul fruntaș în prorocirea sa. Complimente.

Abrud. — Așa-i. Sunteți bine informați.

Citnic. — Alta e foaia „Poporul Român” care din 1 Ianuarie n. încoace iar este organ propriu al partidului, și alta „Foaia Poporul Român” scoasă tot în Budapesta de către d. Birauțiu.

Brașov. — Nu putem publica. Chestii personale nu publicăm.

Timișoara. — Bucuros. Intilnire la „Serata etnografică”.

Oravița. — Mulțumim. Aflăm însă că și d-tră ar trebui să ne ajutați la ținerea ziarului la un nivel înalt. Corespondențe și informații publicăm cu plăcere. Atâtea condeie bune, atâtea capete luminate și atâtea inimi românești în Oravița și împrejurimi.

POȘTA ADMINISTAȚIEI

Tuturor pe cari îi privește: Favoruri la prețuri de abonamente nu să acoardă ninănu.

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

Moșie de vândut.

Lângă Lugoj ¹/₂ de oară de calea ferată se vinde o moșie de 217 jug. ca. dastrale (1600 stângeni □). Pe moșie se afla case și grajduri corespunzătoare. Peste 200 jug. sunt arător, restul grădini și fâneaț. Doritorii de a cumpăra aceasta moșie, să se adreseze la subscrisul

Dr. Aurel Vlad,
advocat în Orăștie (Szászváros).

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

HOTELUL DE PRIMUL RANG ÎN ARAD

„CRUCEA ALBA“

A CĂRUI ANTREPRENOR ESTE: GUSTAV BRAUN. ■■■

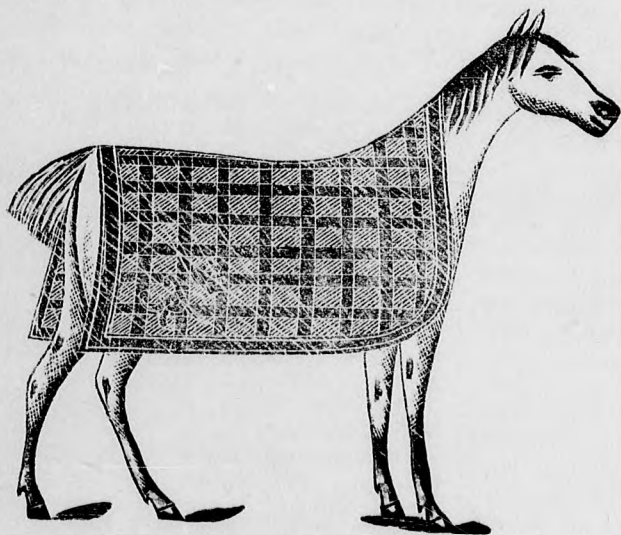
Aranjat din nou cu peste 60 odăi, mobilate modern, conform gustului și pretensiunilor marelui public. Serviciu prompt. Loc de întâlnire al inteligenței române. Sală

mare și mică pentru producțiuni teatrale, baluri, banchete, conveneri sociale. Bucătărie gustoasă. Vinuri din podgoria Aradului. Bere de Steinbruch. ♦♦ Prețuri ieftine.

== Preoților și învățătorilor se acordă favoruri. ==

Cerând sprijinul On. public, rămân cu deosebită stimă:

AUGUSTIN BRAUN.

Fabricație din țară.

Fabrică de funării pentru economie, frânghii de legat, sfori, mreje pentru pescari, coșeri-mreje pentru piață, frânghii pentru întinsul rufelor. Aparată de gimnastică.

Magazin de ponievi, saci de cânepă, in și jută.

Vânzare în mare și mic. — Magazin de industriale ardeleno și de Bacica.

Reich B. Károly Fia és Társa - Andrassy-tér 15. (Casa-Verbos).

**Magazinul cel mai mare,
mai sigur și mai ieftin de
cergi (procovițe) pentru cai**

Totfelul de cergi pentru cai, cergi pletoase de Brașov, cergi tivite fin pentru cai, cergi pepila de Ardeal, cergi albe cătănești, învălitoare pentru institute, cergi pentru calcatul rufelor.

Aradi Első Takarékpénztár.

Vagyon.

Mérleg-számla 1910. évről.

Teher.

	Ö s s z e g					Ö s s z e g			
	Korona	f.	Korona	f.		Korona	f.	Korona	f.
Pénztár-készlet			1.291,276	11	Részvénytőke			3.400,000	—
Váltó-tárca			21.101,376	64	Tartalék-alap	2.000,000	—		
Jelzálog-kölcsönök			3 585,801	—	Külön tartalék-alap	911,930	67		
Amortisationális jelzálog-kölcsönök			7.110,436	86	Értékpapír árfolyam különbözeti tartalék-alap	166,406	18		
Előlegek értékpapirokra			70,671	—	Házérték csökkenési tartalék-alap	100,000	—		
Folyó számlai előlegek értékpapirokra, bekebelezett kötvényekre és árukra			4.583,346	92	Nyugdíj-alap	450,000	—	3.628,336	85
Más pénzügyintézeteknél elhelyezett tőkék			1.634,871	61	Betétek	17.076,543	95		
Tulajdon ingatlanok:					Betétek folyó- és cseck-számlán	2.345.667	52	19 422,211	47
Deák Ferenc-utcai 42. sz. ház	307,758	32			Átruházott amortisationális jelzálog-kölcsönök			2.946,698	85
Atzél Péter-utcai 1. sz. ház	240,000	—	547,758	32	Visszleszámított váltók			9.370,339	17
Tulajdon állam- és értékpapírok *)			2.925,310	—	Hitelezők			3.604,116	20
Nyugdíjalap értékpapirjai:					Hátralékos tőke kamat-adó			31,409	96
200 drb. Aradi első takarékpártári részvény			423,160	—	Előre felvett kamatok			234,159	37
Leltár álladék	13,398	09			Nyereség egyenleg:				
leírás	1,898	09	12,500	—	Elővitel 1909. évről	40,000	—		
Hátralékos kamatok			7,389	69	1910. évi tiszta nyereség	617,626	34	657,626	34
			43.294.898	21				43 294,898	21

*) Ebből K 2.476,110 — állampapír, záloglevél és elsőbbségi kötvény

Aradon, 1910. december hó 31-én.

Ottenberg Tivadar, s. k.
vezérigazgató.

Eckhart Ede, s. k.
titkár és cégvezető.

Laczay Gyula, s. k.
főkönyvelő.

Andrényi, s. k.
igazgató.

Domány s. k.
igazgató.

Hánn, s. k.
igazgató.

Parecz, s. k.
igazgató.

Schuster, s. k.
igazgató.

Tedeschi, s. k.
igazgató.

Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel, valamint a leltárakkal összegyeztettük és mindent helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtuk.

Aradon, 1911. évi január hó 7-én.

Braun Mór, s. k.
f. biz. tag.

Dániel Kálman, s. k.
f. biz. elnök.

Maresch Gyula, s. k.
f. biz. tag.

Az „Aradi Első Takarékpénztár“ 70-ik rendes évi közgyűléséhez intézett felügyelő-bizottsági jelentés.

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény 195. §-ában és az intézeti alapszabályokban megállapított köteletségünknek megfelelőleg a lefolyt 1910-ik üzletévre vonatkozó jelentésünket van szerencsénk a következőkben betérjeszteni. Az intézeti ügykezelést a lefolyt 1910. év folyamán rendszeresen ellenőriztük s az ezen irányban kifejtett működésünk alapján megállapíthatjuk, hogy az intézeti ügykezelés minden ágában példás rend és teljes pontosság uralkodik.

1910. évi december hó 31-én megkezdjük a vagyonnak leltári felvételét, mely behatóan és lelkiismeretesen teljesített eljárásunk folytán azon meggyőződést szereztük, hogy a mérleg-számlára felvezetett értékek megvannak és szabályszerűen kezeltnek.

Az igazgatóság által elénk terjesztett 1910. évi mérleget, valamint a veszteség- és nyereség számlát, a kifogástalanul vezetett és szabályszerűen lezárt könyvek, továbbá az általunk tételenként megvizsgált kimutatások, leltárak, zárszámadások és a kapcsolatos okmányok alapján helyesnek és mindenben a valóznak megfelelőnek találtuk.

Ezek után a magunk részéről is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak betérjesztett jelentésében a 657.626 korona 34 fillér tiszta nyereség hováfordítása iránti javaslatát.

Az ellőadottak alapján tisztelettel kérjük a t. közgyűlést, hogy a lefolyt 1910-ik üzletévre nézve úgy az igazgatóságnak valamint alólőirt felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1911. évi január hó 7-én.

A felügyelő-bizottság:

Braun Mór, s. k.
fel. biz. tag.

Dániel Kálman, s. k.
fel. biz. elnök.

Maresch Gyula, s. k.
fel. biz. tag.

— Mare asortiment de dantele și stofe cu aur. —

Aducem la cunoștința on. public, că magazinul nostru de dantele cunoscut pentru ieftinătatea lui îl vom conduce și pe mai departe, așa, că zilnic ne sosește marfă nouă, **pentru că ieftin numai în**

Magazinul de dantele

(str. Asztalos Sándor)

se poate cumpăra următoarele mărfuri:

Cămașă pentru femei din șifon R. dela	75 cr. în sus
Pantaloni	74 " " "
Rochie de desubt dublă I. glott	125 " " "
" " " " " lister	125 " " "
" " " " " mătasă	375 " " "
Brațier din batist	52 " " "
Rochie din	125 " " "
Mătasă Taft I. metrul	68 " " "
Mătasă cu șire I. metrul	82 " " "
Haine pentru copii	75 " " "
Năframuțe, duzina	58 " " "
Cămașă pentru bărbați din șif. R. R. dela	99 cr. în sus
Cămașă pentru bărbați de iarnă	35 " " "
Guler, numai	7 " " "
Manșete, perechea	8-16 " " "
Ciorapi, 3 perechi 50, 90 și 100 cr.	
Scutitor pentru guler	68 " " "
Mănuși glaece	59 " " "
Șal de mătasă	38 " " "
Modele de lucru de mână din congré	125 " " "
Dantele, metrul	1 " " "
Materii de dantele	25 " " "

Mare asortiment de dantele și stofe cu aur. Stofe metru cu 75 cr., talii cu 1'25 cr. — Stofe de lână p. haine bărbătești dela fl. 1'20. Talii 1'25 cr.

Rugăm on. public să se convingă despre ieftinătatea mărfurilor noastre. Cu stimă:

Geiger Gyula fiai.

— Filiala celui mai mare magazin de dantele din Ungaria-sudică. —

„Someșana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Dees.

Cu capital social acționar de C. 400000.—

Fond de rezervă „ 170000.—

efectuește toate operațiunile de bancă.

□ □ □ □ □

Acoardă împrumuturi hipotecare, cambiali, pe lombard, etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește **5% interese**, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericești solvește **6% interese**. Darea de venit o solvește institutul.

□ □ □ □ □

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Direcțiunea.

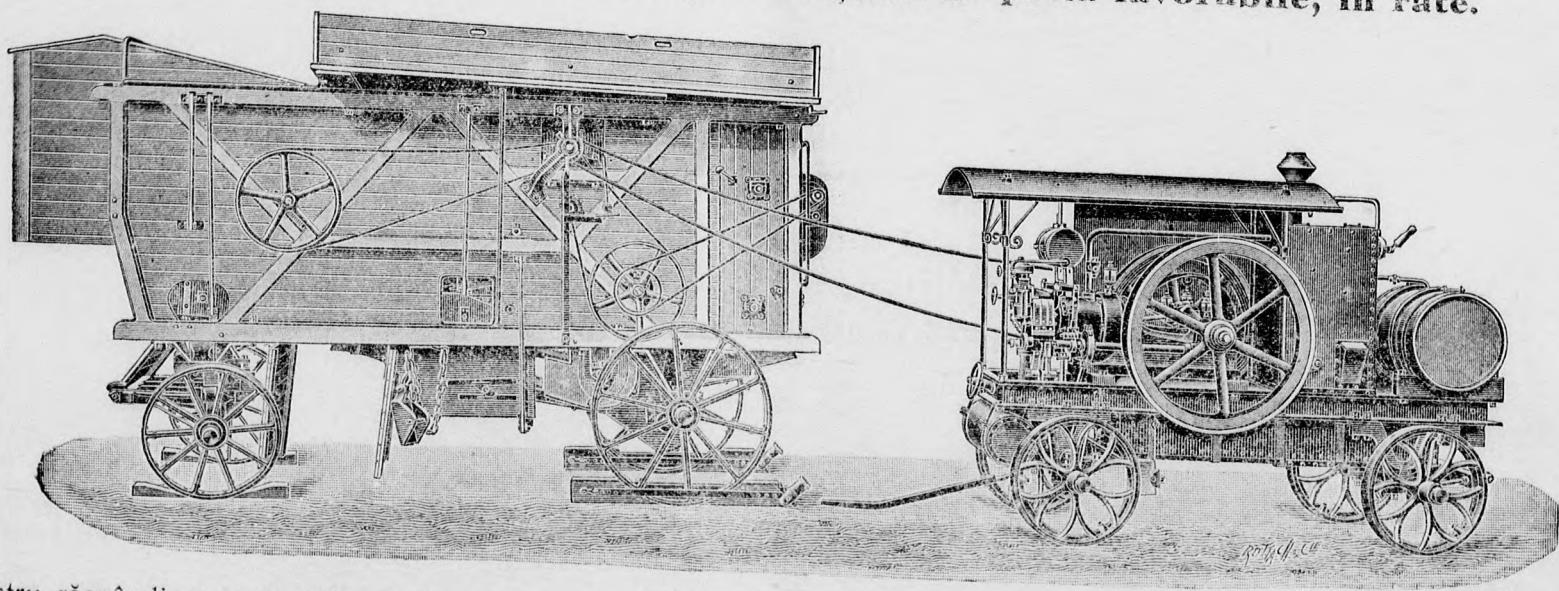
Nr. 7. 4—10.

In atelierele de mașini alui **EUGEN NICOLA** din **BLAJ** (Balázsfalva)

se pregătesc cele mai bune pluguri și mașini economice. Se află în depozit totdeauna gata, cele mai renumite motoare de benzin, locomobile și garnituri pentru îmblățit

cu motor. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Mori de măcinat, — cu un cuvânt tot felul de mașini economice — Cea mai mare garanță.

Se vând cu prețuri moderate, și condițiuni de plată favorabile, în rate.

Pentru răspândirea motoarelor mele, primesc și schimb mașinele de vapor! Ceice doresc a-și cumpăra ori și ce fel de mașini, să se adreseze la firma

Eugen Nicola atelier de mașini în **Blaj** (Balázsfalva).

Catalog franco și gratis!

Deslușiri și informațiuni se dau gratis!

(2) 1—10.

Sprîjiniți industria română!